

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від №

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

I. Загальна частина

1. Державний стандарт початкової освіти (далі – Державний стандарт) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про загальну середню освіту». Він є першою частиною Державних стандартів повної загальної середньої освіти, які охоплюють усі три її рівні.

2. Цей Державний стандарт визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача/здобувачки загальної середньої освіти відповідного рівня, загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти на відповідному рівні загальної середньої освіти, форми державної атестації здобувачів освіти.

3. Державний стандарт реалізується через освітні програми, які формуються закладами освіти, науковими установами та іншими суб'єктами освітньої діяльності на основі типових освітніх програм, які затверджуються центральним органом виконавчої влади в сфері освіти і науки або на основі цього Державного стандарту.

4. Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова освіта забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток. Початкова освіта має два цикли: 1–2 класи і 3–4 класи, які враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю школярів до здобуття освіти.

5. Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

II. Вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів початкової освіти

1. Вимоги до обов'язкових результатів навчання розроблено на основі компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності, визначені Законом України «Про освіту» з

урахуванням Рекомендацій Європейського Парламенту та Ради ЄС для освіти впродовж життя¹.

2. До них належать:

1)**вільне володіння державною мовою.** У процесі навчання на першому освітньому рівні ця компетентність виявляється передусім через уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко й аргументовано пояснювати факти, а також через любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовияву, готовність уживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2)**здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами.** Формування цієї компетентності передбачає, що здобувачі активно використовують рідну мову в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади. Здобувачі зможуть належно розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, розуміти культурний контекст, матимуть навички міжкультурного спілкування;

3)**математична компетентність.** Здобувачі виявляють прості математичні залежності в навколишньому світі, моделюють процеси й ситуації, застосовуючи математичні відношення та вимірювання, усвідомлюють роль математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4)**компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій.** Основу формування цієї компетентності в початковій школі становлять допитливість, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи разом з іншими спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ за допомогою спостереження та дослідження;

5)**екологічна компетентність.** Здобувачі початкової освіти усвідомлюють основи екологічного природокористування, дотримуються правил природоохоронної поведінки, ощадно використовують природні ресурси, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

6)**інформаційно-комунікаційна компетентність.** Здобувачі початкової освіти опановують основи цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатні безпечно та етично використовувати засоби інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

7)**навчання впродовж життя.** Здобувачі початкової освіти опановують уміння і навички, необхідні для подальшої навчальної

---

¹Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) "Про основні компетенції для навчання протягом усього життя" від 18 грудня 2006 року, http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975

діяльності, організують власне навчальне довкілля, вчаться здобувати нову інформацію й застосовувати її для оцінювання навчальних потреб, окреслюють власні навчальні цілі та способи їх досягнення, навчаються працювати самостійно і в групі;

8) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей. Здобувачі початкової освіти співпрацюють з іншими здобувачами для досягнення спільної мети, активні в житті класу і школи, поважають права інших, уміють діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних із різними виявами дискримінації, цінують культурне розмаїття різних народів й ідентифікують себе як громадяни України, дбають про власне здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримуються здорового способу життя;

9) культурна компетентність. У початковій школі ця компетентність формується завдяки залученню здобувачів до різних видів мистецької творчості (образотворче та музичне мистецтво, хореографія, театр тощо), через розкриття і розвиток їхніх природних здібностей, творче вираження свого «Я»;

10) підприємливість та фінансова грамотність. У початковій школі розвиток цієї групи компетентностей виявляється через ініціативність здобувачів, їхню готовність брати відповідальності за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці. Учні готові втілювати в життя ініційовані ними ідеї, приймати власні рішення;

11) інноваційність. Здобувачі початкової освіти виявляють відкритість до нових ідей, ініціюють зміни у близькому для них середовищі (клас, школа, громада тощо). Формування знань, умінь, ставлень, що є сутністю компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

3. Основою формування компетентностей слугує досвід здобувачів, їхні потреби, які мотивують до навчання, знання тавміння, які формуються в різному освітньому середовищі – у школі, родині, у розмаїтих соціальних ситуаціях і зумовлюють формування ставлень.

4. Спільними для всіх компетентностей є такі наскрізні вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

5. Вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувачів початкової освіти, щослугують вимірним індикатором упровадження компетентнісного підходу, подано нижче за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна:
українська мова та література; мови та літератури відповідних корінних народів та національних меншин, іншомовна освіта

Математична

Природнича

Технологічна

Інформатична

Соціальна і здоров'язбережувальна

Громадянська та історична

Мистецька

Фізкультурна

6. Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей.

Для кожної освітньої галузі визначено мету й загальні результати загальної середньої освіти в цілому. За ними впорядковано обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти, які становлять основу подальшого навчального поступу здобувачів на наступних рівнях загальної середньої освіти.

Мовно-літературна освітня галузь

Українська мова та література, мови та літератури відповідних корінних народів та національних меншин

Мета: формування комунікативної та читацької компетентностей й інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувача засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі, плекання здатності спілкуватися рідною мовою (якщо вона не українська), збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Загальні результати галузі:

Здобувач/здобувачка:

1) взаємодіє з іншими усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

2) аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її; сприймає художній текст як засіб збагачення естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду;

3) висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими письмово та в режимі онлайн, дотримується норм літературної мови;

4) досліджує індивідуальне мовлення – своє та інших, використовує це для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

№ п/п	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:		
	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Сприймає усну інформацію	Сприймає усну інформацію; перепитує, виявляючи увагу; доречно реагує	Критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію
1.2	Перетворює усну інформацію	Відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі почутого малює/добирає ілюстрації; передає інформацію графічно	На основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст із різних перспектив
1.3	Виокремлює інформацію	Виокремлює цікаву для себе інформацію; передає її іншим	Виокремлює необхідну інформацію із різних усних джерел, серед іншого з медіатекстів, для створення власного висловлення з конкретною метою
1.4	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	Розпізнає ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяє їх голосом у власному мовленні; пояснює, чому зацікавила інформація; з допомогою вчителя/вчительки виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах	Визначає й обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших
1.5	Оцінює усну інформацію	Висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; намагається пояснити свої вподобання;	Висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючись на власний досвід;

		звертається до дорослих за підтвердженням правдивості інформації	визначає позицію мовця, погоджується з нею або заперечую її
1.6	Висловлює і захищає власні погляди	Висловлює власні погляди на предмет обговорення; намагається зробити так, щоб висловлення було зрозуміле і цікаве для інших; правильно вимовляє і наголошує загальноживані слова у своєму висловленні	Висловлює власні погляди, підтверджую їх прикладами, враховую думки інших; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди
1.7	Використовує словесні й несловесні засоби під час представлення своїх думок	Розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі словесні і несловесні засоби для передавання емоцій та настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіапродукти	Обирає словесні й несловесні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіатекстів відповідно до комунікативної мети; правильно інтонує різні види речень за метою висловлювання; знаходить, засоби художньої виразності у творах різних жанрів, використовує їх у власному мовленні
1.8	Регулює власні й емоційний стан	Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/ побаченого; ввічливо спілкується	Описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/ побаченого; доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету
до пункту 2			

2.1	Сприймає текст	Передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; читає вголос правильно, свідомо, цілими словами, нескладні за змістом і формою тексти; виявляє розуміння фактичного змісту прочитаного	Прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє технічною, смисловою навичкою читання (вголос і мовчки) як загальнонавчальною, що дає змогу зрозуміти тексти різних видів
2.2	Аналізує та інтерпретує текст	Пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему і головну думку в текстах, у тому числі у простих медіатекстах	Пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів
2.3	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	Розповідає про власні почуття та емоції від прочитаного тексту; відтворює емоції літературних персонажів в під час інсценізації	Описує емоційний стан персонажів, співпереживає
2.4	Оцінює текст	Висловлює власні погляди щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів, намагається пояснити, що подобається, а що – ні; висловлює думки з	Висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і докільця, наводить прості аргументи щодо власних думок, спираючись на текст, власний досвід та інші джерела; описує враження

		приводу простих медіатекстів	від змісту і форми медіатексту
2.5	Обирає тексти для читання	Обирає книжку для читання; пояснює власний вибір	Визначає мету читання (для задоволення, розваги, знаходження потрібної інформації) та обирає відповідні тексти
2.6	Перетворюю інформацію	На основі тексту малюю/добираю ілюстрації, фіксую інформацію графічно	На основі тексту створюю план, таблицю, модель
2.7	Читає творчо	Експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій, імпровізує з репліками під час театралізації тощо)	Експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час театралізації)
до пункту 3			
3.1	Створює письмові висловлення	Пише рукописними буквами, зливо; створює невеликі та нескладні за змістом висловлення, записує їх; правильно записує слова, які пишуться так як вимовляються; створює прості медіапродукти з допомогою інших	Пише рукописними буквами розбірливо, в темпі який дозволяє записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлення, записує їх, враховуючи мету та адресата й дотримуючись норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми
3.2	Взаємодіє онлайн	Обмінюється короткими письмовими	Створює короткі дописи для захищених ресурсів,

		повідомленнями	наприклад, для веб-сайту школи
3.3	Редагує письмові тексти	Перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи з допомогою вчителя/вчительки; обговорює створений текст і вдосконалює його з допомогою інших	Знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема, застосовуючи знання про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного
до пункту 4			
4.1	Досліджує мовні явища	Спостерігає за власним мовленням і мовленням інших; відкриває деякі закономірності щодо співвіднесеності звуків і букв, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні	Аналізує значення слів, спираючись на контекст, будову слова, перевіряє власний здогад за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми й антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання
4.2	Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	Експериментує зі звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує з допомогою вчителя/вчительки мовлення літературних персонажів	Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси експериментуючи зі звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає, який вплив вони мають на співрозмовників, корегує своє мовлення

Іншомовна освіта

Мета: формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей й задоволення різних життєвих потреб здобувача.

Загальні результати:

1) сприймає інформацію, висловлену іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, та критично оцінює здобуту інформацію;

2) розуміє прочитані іншомовні тексти різних видів для здобуття інформації або для задоволення, використовує прочитану інформацію та критично оцінює її;

3) надає інформацію, висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими усно, письмово та в режимі онлайн, використовуючи іноземну мову.

№ п/п	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:		
	Загальні результати	2 клас (Рівень Pre-A1)	4 клас (Рівень A1)
до пункту 1			
1.1	Сприймає усну інформацію	Розуміє короткі, прості запитання, твердження, прохання/вказівки та реагує на них вербально і/або невербально	Відбирає з усного повідомлення основну або конкретну інформацію на знайомі повсякденні теми
1.2	Критично оцінює усну інформацію	Розпізнає знайомі слова і фрази під час сприймання усної інформації	Розуміє зміст усного висловлювання у знайомому повсякденному контексті
до пункту 2			
2.1	Сприймає текст	Розпізнає знайомі слова з опорою на наочність	Розпізнає знайомі імена/назви, слова та елементарні фрази в коротких, простих текстах
2.2	Аналізує прочитану інформацію	-	Відбирає основну або конкретну інформацію на знайомі повсякденні теми

до пункту3			
3.1	Здійснює усну взаємодію	Запитує та повідомляє інформацію про себе та повсякденні справи, вживаючи короткі сталі вирази та використовуючи за потребою жести	Спілкується на добре знайомі теми, реагує на прості твердження щодо задоволення нагальних потреб та висловлює ці потреби
3.2	Усно висловлює власні думки, почуття, ставлення та позиції	Описує себе та свій стан короткими фразами	Розповідає про людей, близьке довкілля та побут простими, здебільшого окремими фразами, зазначаючи своє ставлення
3.3	Здійснює писемну взаємодію	Надає найпростішу інформацію про себе у письмовій формі (записка, анкета)	Запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі, використовуючи прості слова, короткі речення та сталі вирази
3.4	Висловлює свої думки, почуття, ставлення та позиції письмово	Пише короткими фразами про себе	Надає у письмовій формі інформацію про себе, довкілля, побутвикористовуючи прості слова та вирази
3.5	Здійснює взаємодію онлайн	Пише короткі фрази в безпечному онлайнному середовищі з можливим використанням словника	Створює прості онлайн дописи за допомогою кількох коротких речень

Математична освітня галузь

Мета: формування математичної й інших ключових компетентностей; розвиток мислення, здатності розпізнавати й моделювати процеси та ситуації із повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, здатності робити усвідомлений вибір.

Загальні результати галузі:

- 1) досліджує ситуації і виокремлює проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів;
- 2) моделює процеси і ситуації, розробляє стратегії (плани) дій для розв'язування різноманітних задач;
- 3) критично оцінює дані, процес та результат розв'язання навчальних і практичних задач;
- 4) застосовує досвід математичної діяльності для пізнання навколишнього світу.

№ п/п	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:		
	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Розпізнає серед ситуацій з повсякденного життя ті, які розв'язуються математичними методами	Розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, які потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення	Розпізнає серед життєвих ситуацій ті, що стосуються кількісних відношень об'єктів та форм предметів навколишнього світу
1.2	Досліджує, аналізує, оцінює дані та зв'язки між ними для розв'язання проблеми математичного змісту	Аналізує проблемні ситуації зі свого життя; визначає групов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	Аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні ситуації навколишнього світу за допомогою групи величин, які пов'язані між собою
1.3	Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації	Прогнозує результат виконання арифметичних дій	Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації на основі свого досвіду
до пункту 2			
2.1	Сприймає і перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану)	Перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схему, таблицю, схематичний рисунок	Перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок

	Будує допоміжну модель проблемної ситуації		
2.2	Розробляє стратегії розв'язування проблемних ситуацій	Обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації	Обирає спосіб / способи розв'язування проблемної ситуації
2.3	Моделює процес розв'язування проблемної ситуації і реалізовує його	Обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання; визначає дію/дії для розв'язання проблемної ситуації, виконує їх	Обирає дані, необхідні і достатні для розв'язування проблемної ситуації; обґрунтовує вибір дій для розв'язання проблемної ситуації; розв'язує проблемну ситуацію різними способами
до пункту 3			
3.1	Оцінює дані проблемної ситуації щодо достатності для її розв'язання	Визначає, чи достатньо даних для розв'язання проблемної ситуації	Використовує відомі засоби добору необхідних даних розв'язання проблемної ситуації
3.2	Оцінює різні шляхи розв'язування проблемної ситуації, обирає раціональний	З'ясовує, чи існує інший шлях розв'язування проблемної ситуації	Досліджує різні шляхи розв'язування проблемної ситуації, обирає із них доцільний
3.3	Перевіряє відповідність одержаного результату прогнозованому	Зіставляє одержаний результат з прогнозованим	Зіставляє одержаний результат з прогнозованим
3.4	Оцінює правильність розв'язування та розв'язку проблемної ситуації; виявляє та виправляє помилки	Перевіряє правильність результату арифметичної дії; знаходить помилки та виправляє їх	Перевіряє правильність розв'язку проблемної ситуації різними способами; знаходить помилки та виправляє їх

до пункту 4			
4.1	Аналізує об'єкти навколишнього світу та ситуації, що виникають у житті	Визначає істотні, спільні й відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою	Визначає істотні, спільні й відмінні ознаки математичних об'єктів; порівнює, узагальнює і класифікує об'єкти за суттєвою ознакою
4.2	Встановлює кількість об'єктів, читає і записує числа, порівнює їх та упорядковує	Лічить об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах ста та упорядковує їх	Встановлює кількість об'єктів; позначає результат лічби числом; порівнює числа в межах мільйона та упорядковує їх
4.3	Володіє обчислювальними навичками, застосовує їх у навчальних та практичних ситуаціях	Обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях	Обчислює усно й письмово у різних життєвих ситуаціях
4.4	Визначає просторові відношення	Орієнтується на площині і в просторі. Описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів	Орієнтується на площині і в просторі, рухається за заданим маршрутом. Планує маршрути пересування
4.5	Розпізнає геометричні фігури за їх істотними ознаками	Розпізнає знайомі геометричні площинні та об'ємні фігури серед предметів навколишнього світу, на малюнках	Розпізнає знайомі геометричні фігури у фігурах складної форми
4.6	Будує, конструює об'єкти	Конструює площинні та об'ємні фігури з підручного матеріалу, створює макети реальних та уявних об'єктів	Створює з геометричних фігур різні конструкції; будує площинні фігури за заданими розмірами
4.7	Вимірює величини	Вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів	Визначає спільну властивість об'єктів навколишнього світу й інтерпретує її як величину для вимірювання та

			порівняння
4.8	Використовує алгебраїчні поняття і залежності для розв'язування проблемної ситуації; досліджує задачі	Встановлює залежності між компонентами і результатом арифметичної дії	Використовує залежності між компонентами і результатом арифметичної дії для розв'язування проблемної ситуації; використовує буквену символіку для запису математичних тверджень

Природнича освітня галузь

Мета: формування компетентностей в галузі природничих наук, техніки й технологій, екологічної та інших ключових компетентностей на основі опанування знань, умінь і способів діяльності, розвитку здібностей, які забезпечують успішну взаємодію з природою, формування основ наукового світогляду і критичного мислення, становлення відповідальної, безпечної і природоохоронної поведінки учнів у довіллі на основі усвідомлення принципів сталого розвитку.

Загальні результати галузі:

Здобувач/здобувачка:

1) відкриває світ природи, набуває досвіду її дослідження, шукає відповіді на запитання, спостерігає, експериментує та моделює, виявляє допитливість та отримує радість від пізнання природи;

2) опрацьовує та систематизує інформацію природничого змісту, отриману з доступних джерел та представляє її у різних формах;

3) усвідомлює розмаїття природи, взаємозв'язки її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, відповідально діє у природі;

4) критично оцінює факти, поєднує новий досвід з набутим раніше і, творчо його використовує для розв'язування проблем природничого характеру.

№	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:		
п/п	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Виявляє і	Обирає у найближчому	Обирає в довіллі або із

	формулює дослідницькі проблеми	оточенні те, що йому/їй цікаво дослідити	запропонованих запитань такі проблеми, які можна розв'язати дослідницьким способом
1.2	Визначає мету дослідження і висуває гіпотезу	Обирає та пояснює дії для спостережень і досліджень об'єктів довкілля; припускає можливі результати спостережень/дослідів	Визначає мету простих спостережень і дослідів; припускає можливі результати спостережень/дослідів
1.3	Планує дослідження	Пропонує/обирає послідовність кроків у спостереженні/експерименті	Визначає послідовність кроків у спостереженні/експерименті; обирає необхідні умови дослідження
1.4	Спостерігає, експериментує, моделює	Спостерігає за обраними природними явищами та об'єктами; експериментує за допомогою органів чуття та найпростіших приладів	Спостерігає за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами, експериментує з ними, моделює їх
1.5	Аналізує й обґрунтовує результати досліджень, формулює висновки	Описує, що нового я дізнався\дізналася, спостерігаючи та експериментуючи	Знаходить зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та дослідів разом з учителем/вчителькою або самостійно
1.6	Здійснює самоаналіз дослідницької діяльності	Описує та пояснює те, про що дізнався/лася; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки – невід'ємна частина пізнання	Визначає чинники успіху, аналізує помилки, які виникають під час дослідження, змінює умови чи послідовність кроків у дослідженні
до пункту 2			
2.1	Знаходить інформацію та систематизує її	Знаходить інформацію на запропоновану тему	Знаходить, систематизує (за планом) інформацію про довкілля; використовує технічні прилади і пристрої для

			пошуку інформації
2.2	Перетворює інформацію з однієї форми в іншу	Зображує інформацію про довкілля у вигляді малюнка, таблиці	Представляє інформацію у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо
до пункту 3			
3.1	Виявляє взаємозв'язки у природі та зважає на них	Виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює, чому необхідно їх враховувати у життєдіяльності людини	Діє у природі з урахуванням взаємозв'язків між об'єктами живої і неживої природи
3.2	Діє в довкіллі, розуміючи наслідки власної поведінки	Дбає про чистоту довкілля, доглядає за рослинами і тваринами	Встановлює зв'язки між діяльністю людини і станом довкілля; складає правила поведінки в довкіллі і дотримується їх
3.3	Використовує наукові надбання для вирішення проблем	Наводить приклади використання винаходів людства в побуті	Пояснює значущість і наводжу приклади використання винаходів людства для вирішення проблем у життєвих ситуаціях
3.4	Відповідально та ощадливо використовує природні ресурси	Пояснює, чому потрібно берегти природні ресурси, і намагається це робити	Визначає приблизні витрати природних ресурсів, що використовуються в родині, пропонує ідеї, як зменшити ці витрати
до пункту 4			
4.1	Ідентифікує проблему через співвіднесення нових фактів із попереднім досвідом	Розрізняє проблеми в довкіллі, пов'язані з діяльністю людини	Пояснює важливість того, що вивчає, для власного життя, розрізняє в ньому головне і другорядне
4.2	Критично оцінює проблему	Розуміє проблему з якою стикнувся/-лася; розмірковує, що йому/їй відомо про цю проблему,	Визначає відоме і невідоме у проблемі, висловлює докази правильності суджень

		як її вирішити	
4.3	Групує і класифікує об'єкти до вкільля	Знаходить спільні і відмінні ознаки об'єктів; групує об'єкти до вкільля за однією або кількома ознаками	Класифікує об'єкти до вкільля за кількома ознаками та властивостями
4.4	Генерує нові ідеї для розв'язання проблеми	Пропонує різні способи використання об'єктів до вкільля	Пропонує власний спосіб розв'язання обраної або запропонованої проблеми

Технологічна освітня галузь

Мета: формування компетентностей в галузі техніки й технологій, та інших ключових компетентностей; здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без шкоди для середовища, до використання технологій для власної самореалізації, культурного й національного самовияву.

Загальні результати галузі:

Здобувач/здобувачка:

- 1) створює виріб від творчого задуму до його втілення в готовий результат;
- 2) дбає про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто його/її оточує;
- 3) ефективно використовує природні матеріали, турбуючись про навколишнє середовище;
- 4) практикує і творчо застосовує традиційні й сучасні ремесла.

№ п/п	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:		
	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Планує власну діяльність із виготовлення виробу	Із допомогою дорослих або самостійно планує власну діяльність із виготовлення виробу, прогнозує кінцевий результат	Обирає об'єкт праці та прогнозує кінцевий результат власної діяльності; самостійно планує послідовність технологічних операцій під час виготовлення виробу
1.2	Читає і	Читає та	Читає та аналізує графічні

	розробляє графічні зображення	аналізує графічні зображення із допомогою дорослих та керується ними у процесі роботи	зображення; виконує прості геометричні зображення та керується ними у процесі роботи
1.3	Добирає матеріали і технології для виготовлення виробу	З допомогою дорослих або самостійно добирає конструкційні матеріали та технології для виготовлення виробу	Самостійно добирає матеріали та технології для виготовлення виробу
1.4	Моделює, конструює та виготовляє виріб	Моделює, конструює та виготовляє виріб із готових елементів із допомогою дорослих; виготовляє та оздоблює виріб із допомогою дорослих	Моделює, конструює та виготовляє виріб із готових елементів; виготовляє та оздоблює виріб відомими йому/їй технологіями
1.5	Оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності	Оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності з допомогою дорослих	Представляє одержаний результат власної або колективної діяльності та намагається оцінити його
до пункту 2			
2.1	Застосовує технологічні операції традиційних та сучасних ремесел	Виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел із допомогою дорослих або самостійно	Самостійно виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел
2.2	Створює виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	Спостерігає за процесом виготовлення виробу народними майстрами; створює виріб із допомогою дорослих або самостійно за зразком чи власним задумом, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	Самостійно створює виріб, застосовуючи технології традиційних і сучасних ремесел
до пункту 3			
3.1	Розраховує витрати	З допомогою дорослих розраховує орієнтовні	Із допомогою дорослих або самостійно розраховує

		витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу	орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу
3.2	Ощадно використовує матеріали	Під час виготовлення виробів намагається ощадно використовувати матеріали; із допомогою дорослих сортує відходи	Ощадно використовує матеріали; сортує відходи, дотримуючись відповідних правил
до пункту 4			
4.1	Організовує власну життєдіяльність	Із допомогою дорослих планує дії та виконує їх у власному побуті	Планує та виконує дії у власному побуті
4.2	Розв'язує практичні завдання у побуті	Виконує посильні дії в побуті; організовує робоче місце із допомогою дорослих	Безпечно використовує найпростіші прилади у побуті; самостійно організовує робоче місце відповідно до визначених потреб та завдань
4.3	Дотримується безпеки під час виготовлення виробу	Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань	

Інформатична освітня галузь

Мета: формування інформаційно-комунікаційної компетентності та інших ключових компетентностей; здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту; безпечна та етична діяльність в інформаційному суспільстві.

Загальні результати галузі:

Здобувач/здобувачка:

- 1) знаходить, подає, перетворює, аналізує, узагальнює та систематизує дані, критично оцінює інформацію для розв'язання життєвих проблем;
- 2) створює інформаційні продукти та програми для ефективного

розв'язання задач/проблем, творчого самовираження, індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них;

3) усвідомлено використовує інформаційні й комунікаційні технології та цифрові пристрої для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творець та (або) споживач, а також самостійно опановує нові;

4) усвідомлює наслідки використання інформаційних технологій для себе, суспільства, довкілля та сталого розвитку, дотримується етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії.

№ п/п	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:		
	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Досліджує інформаційний світ навколо себе	Пояснює сприйняття інформації різними органами чуття на основі власних спостережень	Пояснює основні інформаційні процеси у близькому для себе середовищі (дім, школа, вулиця) на основі власних спостережень
1.2	Знаходить, подає, перетворює, аналізує та зберігає дані різних типів	Розрізняє та фіксує дані, аналізує та впорядковує прості послідовності	Знаходить інформацію, зберігає дані на цифрових носіях, перетворює інформацію з однієї форми в іншу за допомогою поданих шаблонів, порівнює різні способи представлення інформації, аналізує та впорядковує послідовності
1.3	Добирає об'єкти для створення моделей	Визначає об'єкти, їх властивості та значення властивостей за підтримки вчителя/вчительки; розрізняє моделі та їх відповідники у реальному світі, створює прості моделі	Класифікує об'єкти за їх властивостями, зіставляє ознаки моделей реального і цифрового світу, аналізує вплив подій на властивості, досліджує об'єкти за допомогою створених моделей

1.4	Критично оцінює інформацію з різних джерел	Розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел	Висловлює припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових джерел, розрізняє факти і судження
до пункту 2			
2.1	Розробляє та реалізовує алгоритми	Створює план дій, знаходить приклади повторення та виконання дій за умовами у повсякденній діяльності	Складає алгоритми (зокрема для власної чи групової діяльності) із послідовних дій, умов, повторень, зокрема для обробки подій
2.2	Створює та налагоджує програмні проекти	Складає простий план із точних та однозначних вказівок до дій виконавців, виявляє в ньому помилки, оцінює відповідність очікуваному результату	Створює за планом або алгоритмом прості програми та налагоджує їх; прогнозує та формулює очікуваний результат створеної програми
2.3	Розробляє модульні проекти	Складає ціле із запропонованих частин, пояснює, як заміна окремих частин приводить до іншого цілого	Розбиває задачі на прості, які реалізуються окремими інструкціями чи послідовністю інструкцій і навпаки (компоную)
2.4	Опрацьовує та створює інформаційні продукти з використанням даних різних типів	Використовує готові та створює прості інформаційні продукти (текст, зображення, звуки) для отримання, передавання інформації або представлення власних ідей, результатів діяльності	Створює інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів діяльності

2.5	Співпрацює в команді для створення інформаційного продукту	Самостійно та відповідально виконує окреслені завдання; працює в команді з іншими для досягнення спільної мети	Регулює та пояснює власний внесок у спільний результат роботи команди, коментує успішні та невдалі кроки у процесі роботи
до пункту 3			
3.1	Використовує широкий спектр цифрових пристроїв	Використовує цифрові пристрої у близькому йому/їй середовищі (дім, школа, вулиця) та пояснює їх призначення	Обирає цифрове середовище, пристрої, засоби для вирішення життєвої задачі/проблеми, пояснює свій вибір
3.2	Організовує власне інформаційне середовище	Організовує власне робоче місце з допомогою дорослих; розпізнає та описує прості проблеми та збої, які виникають у роботі, звертається за допомогою та підтримкою	Налаштовує для власних потреб відповідне програмне середовище; визначає за допомогою правильної термінології збої у роботі доступних цифрових пристроїв, усуває прості несправності
3.3	Спілкується, навчається та співпрацює в мережах	Використовує цифрові пристрої, технології та мережі для доступу до інформації та спілкування	Співпрацює та спілкується в захищених мережах для обміну думками, виконання спільних завдань, пошуку інформації та навчання
до пункту 4			
4.1	Відповідально використовує інформаційні технології у повсякденному житті, захищає себе та свій інформаційний простір	Дотримується правил безпечної роботи; захищає свій інформаційний простір; розповідає про проблеми батькам, учителю/вчительці	Відповідально використовує технології для власної безпеки, регулює власний час роботи з цифровими пристроями, обговорює різні наслідки використання інформаційних

			технологійу близькому для нього/неї середовищі (школа, вулиця, дім тощо)
4.2	Дотримується норм соціальної, міжкультурної та міжособистісної взаємодії	Зважає на технічні можливості цифрових пристроїв для спілкування (безпосередньо та в мережі), зокрема з людьми з особливими потребами та іншої культури, поважає приватність повідомлень	Добирає належні засоби для спілкування з іншими людьми, зокрема з людьми з особливими потребами та іншої культури – безпосередньо та через Інтернет; бере до уваги власний цифровий слід, який залишає он-лайн; рекомендує цікаві та безпечні сайти своїм друзям
4.3	Дотримується норм правової взаємодії	Зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства в творчості здобувачів	Відвідує тільки корисні і безпечні для нього/неї сайти; дотримується правил використання власних і чужих творів

Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь

Мета: формування соціальної компетентності та інших ключових компетентностей; розвиток самостійності здобувача/здобувачки через особисту ідентифікацію, активну громадянську позицію, підприємливість, застосування моделі здорової поведінки, відстоювання інтересів особистого, сімейного і суспільного здоров'я, безпеки, добробуту та сталого розвитку.

Загальні результати галузі:

Здобувач/здобувачка:

- 1) дбає про особисте здоров'я і безпеку, реагує на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного і тих, хто його/її оточує;
- 2) обмірковує альтернативи, прогнозує наслідки, ухвалює рішення з

користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших;

3) робить аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналізує й оцінює наслідки та ризики;

4) виявляє підприємливість та діє етично для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту.

№ п/п	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:		
	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Діє відповідально	Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я	Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризик для життя і здоров'я
1.2	Відстоює інтереси власні та інших людей	Протидіє виявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших, звертаючись по допомогу до дорослих	Протидіє виявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших людей, самостійно або з допомогою дорослих, залежно від ризику
1.3	Надає допомогу	Розрізняє, до кого і як звернутися за допомогою; описує приклади такої діяльності	Визначає потребу у допомозі собі та іншим, оцінює можливості її надання
1.4	Поводиться етично	Розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність, відвагу, відданість) та наслідує її	Поводиться етично (демонструючи сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність тощо)
до пункту 2			
2.1	Розпізнає небезпечні ситуації	Розпізнає та описує небезпеку вдома, у школі та довкіллі	Пояснює, що робити в ситуаціях небезпеки вдома, у школі та довкіллі
2.2	Прогнозує наслідки	Пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	Прогнозує можливі наслідки своїх дій

			(рішень)для себе та інших
2.3	Ухвалює рішення	Вирішує як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	Вирішує як діяти у повсякденних ситуаціях із користю для здоров'я, безпеки та добробуту
2.4	Поводиться безпечно	Пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі та довкіллі	Поводиться безпечно, з огляду на себе та інших – удома, у школі, на вулиці, у громадських місцях
до пункту 3			
3.1	Обмірковує альтернативи	Визначає здорові та шкідливі звички	Обмірковує альтернативні рішення щодо відповідності здоровим чи шкідливим звичкам
3.2	Приймає зміни	Відзначає, зміни що відбуваються з ним/нею, і приймає їх	Спостерігає за змінами у своєму тілі залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя; пояснює та приймає їх
3.3	Аналізує впливи	Визначає позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки	Аналізує позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки
3.4	Здійснює вибір та отримує задоволення	Розпізнає, що приносить задоволення та користь	Обирає діяльність, яка приносить задоволення та користь йому/їй і тим, хто його/її оточує
до пункту 4			
4.1	Вчиться вчитися без шкоди для здоров'я	Упорядковує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов	Планує та організовує власне навчання, чергуючи його з відпочинком
4.2	Знаходить і перевіряє інформацію	Розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки	Намагається критично оцінювати інформацію щодо товарів і послуг

4.3	Діє ефективно і самостійно	Пояснює потреби свої та інших; визначає, від кого та від чого залежить задоволення його/її потреб	Розрізняє необхідні та надмірні потреби свої та інших; ставить короточасні цілі та планує конкретні дії щодо задоволення власних потреб
4.4	Спілкується конструктивно	Уважно слухає, запитує про потреби інших та висловлюється так, щоб не образити інших	Сприймає критичну інформацію щодо себе й етично реагує на неї
4.5	Виявляє культуру споживання	Визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції	Намагається ощадно використовувати ресурси
4.6	Планує майбутнє	Пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний)	Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти; пояснює, як від його/її ставлення до навчання залежить власний успіх і добробут
4.7	Співпрацює для створення нової цінності	Виконує різні ролі в групі, пояснює у чому цінність спільної роботи	Зголошується до тієї ролі, яку здатний виконати найкраще; разом з іншими окреслює мету спільної роботи, намагається досягнути її

Громадянська та історична освітня галузь

Мета: формування громадянської та інших компетентностей; власної ідентичності та готовності до змін через осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям; плекання активної громадянської позиції на засадах демократії, інклюзії та поваги до прав і свобод людини; набуття досвіду співжиття за демократичними процедурами.

Загальні результати галузі:

Здобувач/здобувачка:

1) орієнтується в історичному часі, встановлює причиново-наслідкові зв'язки, розглядає суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляє зміни в житті суспільства;

2) орієнтується в соціально-історичному просторі та знаходить взаємозалежності в розвитку суспільства;

3) працює з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналізує зміст джерел, критично оцінює їх;

4) синтезує інформацію з різних джерел, розуміє множинність трактувань минулого та зіставляє різні його інтерпретації;

5) представляє аргументовані судження про відомі йому/ їй факти та історичні особи, а також про події суспільного життя;

6) має розвинуте почуття власної гідності, діє з урахуванням власних прав і свобод, поважає права і гідність інших, протидіє виявам дискримінації та нерівного ставлення;

7) усвідомлює себе громадянином України, аналізує культурно-історичні основи власної ідентичності, визнає цінність культурного розмаїття;

8) дотримується принципів демократичного громадянства, бере активну участь у житті шкільної спільноти, місцевої громади і держави.

Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:			
№ п/п	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Орієнтується в історичному часі	Встановлює послідовність важливих для нього/неї подій (раніше/пізніше, до/після, давно/недавно); пояснює, як і чому люди визначають час	Визначає послідовність подій; співвідносить одиниці вимірювання часу
1.2	Розкриває тривалість і варіативність подій в часі	Описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою	Встановлює кількість поколінь у своїй родині, розкриває зв'язки між теперешнім та попередніми поколіннями
1.3	Виявляє і прогнозує суспільні (історичні)	Розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було – є – буде)	Пояснює, яку культурно-історичну спадщину він/вона має; виокремлює важливі для

	зміни		нього/неї і громадян України події, обмірковує, як вони вплинули на його/її життя
до пункту 2			
2.1	Орієнтується в соціально-історичному просторі	Орієнтується у близькому до його/її місця проживання й освоєному людьми просторі	Розпізнає відомі йому/їй об'єкти соціального простору, планує прогулянку/подорож/екскурсію до об'єктів культурної спадщини рідного краю, України
2.2	Виявляє взаємодію природного і соціального середовищ	Показує, як природа дає людям засоби до існування; описує зміни, які він/вона спостерігає у знайомому йому/їй просторі, пов'язані з людською діяльністю	Пояснює цінність природи для життя та роль людської діяльності в освоєнні довкілля
2.3	Створює разом з іншими громадський простір	Досліджує об'єкти громадського простору в його/її місцевості; дотримується правил поведінки під час гри, прогулянок і відпочинку	Розрізняє приватний і громадський простір; протидіє (залучаючи дорослих) порушенням правил поведінки в публічних місцях
до пункту 3			
3.1	Добирає джерела історичної та суспільно значущої інформації	Пояснює, де він/вона може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле	Знаходить потрібну інформацію про минуле і сучасне; добирає джерело інформації відповідно до його/її потреб і зацікавлень
3.2	Аналізує соціальну (історичну) інформацію	Запитує про те, що його/її зацікавило; знаходить відповіді на запитання; виділяє в джерелі інформацію	Вирізняє в тексті окремі події, персонажі, поняття; формулює зрозумілі запитання, щоби дізнатися про людей, минулі чи

		про відому йому/їй особу/подію	теперішні події
3.3	Оцінює достовірність соціальної (історичної) інформації	Розрізняє казкові події та події минулого; висловлює припущення про правдивість інформації	Вирізняє факти, які викликають у нього/неї сумніви; знаходить інформацію, яка спростовує або підтверджує його/її сумніви; пояснює можливі наслідки поширення неправдивої інформації
до пункту 4			
4.1	Систематизує а узагальнює різноманітну соціальну (історичну) інформацію	Виокремлює незрозумілі йому/їй слова і з допомогою дорослих встановлює їх зміст; придумує назву твору, що відображає його зміст	Збирає інформацію на тему, яка його/її цікавить; визначає важливі і менш важливі відомості та обґрунтовує це; порівнює події, вчинки осіб
4.2	Інтерпретує соціальні явища, історичні факти	Розповідає про себе, свою родину та інших	Виражає різними способами уявлення про визначні постаті, пам'ятки культури, відомі історичні події
до пункту 5			
5.1	Формулює та представляє судження, добираючи аргументи	Висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/ або дії, які його/її вразили; обмірковує вплив його/її слів та/ або дій на думку інших	Формулює власну думку щодо вчинку, події, пам'ятки культури; добирає прості докази; дотримується послідовності викладу
до пункту 6			
6.1	Формує себе як особистість, утворює власну гідність	Описує себе, свій характер, захоплення, що його/її вирізняє від інших	Визначає свої риси характеру, моральні якості; розповідає про свої мрії та пояснює, як їх можна

			здійснити
6.2	Захищає права людини	Пояснює, що він/вона може і має робити в сім'ї, серед однолітків, у школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують його/її повагу до інших; звертається за допомогою до старших у випадках, коли його/її або когось ображають	Виявляє та засуджує негідну поведінку; розпізнає випадки порушення прав дитини; пояснює, до кого можна звернутися, коли ображають і/або принижують його/її чи інших, відповідно діє в таких ситуаціях
6.3	Протидіє і запобігає виявам дискримінації та нерівності	Розпізнає вчинки і слова, які можуть підтримати або образити; поважає різноманітність, справедливо ставиться до інших	Спілкується, враховуючи особливості інших людей; пояснює, чому потрібно діяти справедливо
до пункту 7			
7.1	Ідентифікує себе зі спільнотами	Збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників, Україну; пояснює, що означає бути членом родини, громади, класу; долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе	Досліджує своє походження, родовід, визначає свою роль у школі, громаді, державі; досліджує, які традиції і свята шанують у його/її родині, у родинах його/її друзів та однокласників, ставиться з повагою до цих традицій і свят
7.2	Співпрацює з іншими	Пояснює, чому важливо працювати гуртом; разом з іншими встановлює для групи послідовність виконання дій;	Окреслює мету спільної роботи; разом з іншими планує виконання завдань; зголошується до тієї ролі, яку здатний виконати найкраще

		виконує різні ролі в групі	
до пункту8			
8.1	Робить відповідальний вибір	Домовляється з однокласниками/однокласницями про добродесні правила взаємодії, дотримується досягнутих домовленостей, пояснює, чому це важливо	Створює разом з однокласниками/однокласницями та використовує правила та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; пояснює, як його/її вибір та дії можуть вплинути на інших людей
8.2	Бере участь у вирішенні проблем спільнот	Розповідає про проблеми, з якими стикаються його/її родина, клас, обирає варіанти їх розв'язання; долучається до корисних справ у родині, класі, школі	Аналізує проблеми класу, школи, громади та пропонує варіанти їх вирішення; долучається до справ, корисних для класу, школи, громади
8.3	Осмилює громадсько-політичне життя	Розповідає про Україну як про свою Батьківщину, розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них	Пояснює, що означає бути громадянином України та як Україна пов'язана з Європою

Мистецька освітня галузь

Мета: формування культурної та інших компетентностей; цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; плекання пошани до національної та світової мистецької спадщини.

Загальні результати галузі:

Здобувач/здобувачка:

1) виявляє художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та синтетичні види мистецтва;

2) пізнає мистецтво, інтерпретує художні образи, набуваючи досвіду емоційних переживань, виявляє ціннісне ставлення до мистецтва;

3) пізнає себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво.

№ п/п	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти		
	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Творить різними засобами і способами	Творить відомими йому/їй художніми засобами та способами	Добирає засоби та способи для творення художнього образу
1.2	Імпровізує	Експериментує відомими йому/їй художніми техніками зі звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо, для створення художніх образів	Експериментує відомим і йому/їй художніми техніками зі звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо, поєднуючи елементи для втілення ідеї в художньому образі
1.3	Естетично перетворює довкілля	Спостерігає за довір'ям, фіксує за допомогою вчителя/вчительки цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе	Спостерігає за довір'ям, фіксує різний спосіб цікаві явища; використовує їх у творчій діяльності; пропонує ідеї оздоблення місця, де навчається, живе; реалізовує їх (самостійно або за допомогою інших)
до пункту 2			
2.1	Аналізує, інтерпретує, оцінює мистецтво	Сприймає твори різних видів мистецтва і виявляє враження у вербальний (добирає для їх опису відповідні слова) або невербальний (рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо) спосіб	Сприймає твори різних видів мистецтва і виявляє враження у вербальний або невербальний спосіб; зосереджує увагу на деталях; пояснює, що йому/їй подобається у творі, а що – ні, визначає відомі йому/їй засоби художньої виразності
2.2	Пізнає мову мистецтва	Розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче,	Вирізняє елементи художньої мови,

		театр, хореографія, кіно тощо) і розпізнає притаманні їм засоби виразності	характерні для різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театр, хореографія, кіно тощо)
до пункту 3			
3.1	Оцінює власну творчість	Оцінює власну творчість за поданими орієнтирами; пояснює, наскільки вдалося втілити свій задум	Оцінює власну творчість за поданими орієнтирами; визначає з допомогою вчителя/ вчительки необхідні для самовдосконалення дії; відстоює своє право на самовираження
3.2	Представляє власні досягнення	Презентує створені художні образи іншим у зрозумілий йому/їй спосіб, пояснюючи створене	Презентує створені художні образи, пояснюю свій задум, відстоює думку
3.3	Взаємодіє з іншими через мистецтво	Бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими враженнями від сприймання мистецтва та творчої діяльності	Бере участь у колективних творчих проєктах, виконує різні дії/ролі у творчому процесі; обговорює з іншими враження від сприймання мистецтва та творчої діяльності, поважаючи смаки інших
3.4	Регулює власний емоційний стан засобами мистецтва	Вирізняє твори і види художньо-творчої діяльності, які йому/їй подобаються; ділиться емоціями від сприймання мистецьких творів; творить для задоволення	Розпізнає власні емоції від сприймання мистецьких творів, обирає твори і види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою; пояснює, від чого одержує насолоду у власній творчості

Фізкультурна освітня галузь

Мета: формування соціальної та інших ключових компетентностей; стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення

гармонійного фізичного розвитку, підвищення функціональних можливостей організму дитини, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок.

Загальні результати галузі:

Здобувач/здобувачка:

1) регулярно практикує фізкультурну діяльність; демонструє рухові вміння та навички та використовує їх у різних життєвих ситуаціях;

2) добирає фізичні вправи для підвищення рівня фізичної підготовленості;

3) керується правилами безпечної і чесної гри, уміє боротися, вигравати і програвати; усвідомлює значення фізичних вправ для здоров'я, задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальної взаємодії.

№ п/п	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:		
	Загальні результати	2 клас	4 клас
до пункту 1			
1.1	Виконує життєво необхідні рухові дії	Вправляється в пересуванні (наприклад, ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання), виконує вправи з предметами та без них	Вправляється в пересуванні (наприклад, ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання), з предметами та без предметів, оцінює власне виконання рухових дій та виконання вправ іншими
1.2	Моделює рухову діяльність	Розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гігієнічної гімнастики; розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	Розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної хвилинки та фізкультурної паузи; добирає відповідний інвентар для кожного виду спорту, розрізняє та виконує вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей

1.3	Виконує фізичні вправи під час ігрової та змагальної діяльності	Виконує рухові дії під час рухливих ігор під керівництвом учителя/вчительки	Виконує рухові дії у рухливих іграх під час занять у школі та на дозвіллі
до пункту 2			
2.1	Контролює свій фізичний стан	Контролює своє самопочуття за підтримки дорослих у школі і поза межами школи	Володіє елементами самоконтролю у процесі виконання фізичних вправ
2.2	Аналізує та оцінює вплив фізичного навантаження на стан здоров'я	Пояснює значення фізичних вправ для здоров'я людини	Аналізує вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я людини; оцінює своє самопочуття за частотою серцевих скорочень та частотою дихання
2.3	Добирає фізичні вправи для розвитку фізичних якостей та зміцнення здоров'я	Обирає з допомогою вчителя/вчительки та виконує вправи/ігри й елементи різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	Регулює інтенсивність навантаження (швидкість, тривалість, послідовність виконання фізичних вправ) відповідно до окреслених завдань
до пункту 3			
3.1	Виконує різні соціальні ролі	Виконує різні ролі під час рухливих ігор, забав, обрядів та інших форм рухової діяльності	Ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей під час рухової діяльності
3.2	Дотримується безпечної поведінки	Дотримується правил безпеки особисто та під час спільної з друзями рухової діяльності	Дотримується правил безпеки під час рухової діяльності в школі та поза її межами, пояснює значення цих правил та їхні наслідки

3.3	Дотримується етичних норм у руховій діяльності	Дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності, має за приклад етичну поведінку спортсменів; намагається не розчаровуватися через поразку	Дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; прагне виграти, не розчаровується через поразку ісприймає її гідно
-----	--	--	---

III. Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів початкової освіти

1. Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів початкової освіти окреслено у базовому навчальному плані початкової школи (далі – базовий навчальний план).

2. Базовий навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між освітніми галузями за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів та загальну щорічну кількість годин за освітніми галузями.

3. Документ містить два варіанти базового навчального плану – для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання (таблиця 1) і з навчанням мовою відповідного корінного народу чи мовою національної меншини (таблиця 2), які є рівнозначними в здобутті початкової освіти.

4. Заклади загальної середньої освіти з навчанням мовою відповідного корінного народу або мовою національної меншини самостійно здійснюють розподіл навчального навантаження між мовою відповідного корінного народу або мовою національної меншини та іноземною мовою, відображаючи це в навчальному плані. За рішенням педагогічної ради, зокрема коли мова національної меншини є офіційною мовою ЄС, ця мова може вивчатися також як іноземна. Українська мова як державна в таких школах вивчається за освітніми програмами, які враховують мовну підготовку здобувачів початкової освіти та спорідненість між рідною і державною мовами.

5. На підставі базового навчального плану може здійснюватися повна або часткова інтеграція різних освітніх галузей, що відображається в освітній програмі і навчальному плані закладу загальної середньої освіти. У процесі інтеграції кількість навчальних годин, передбачених на вивчення кожної освітньої галузі, перерозподіляється

таким чином, що їх сумарне значення не зменшується. Зміст природничої, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, технологічної, інформатичної освітніх галузей у початковій школі інтегрується в різній комбінації їх компонентів, утворюючи інтегровані предмети і курси, перелік і назви яких зазначаються в освітніх програмах і навчальних планах.

6. Базовий навчальний план має інваріантний і варіативний складники. Інваріантний складник змісту є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності. Вилучення з інваріантного складника будь-якої з освітніх галузей неприпустиме, оскільки порушує цілісність початкової освіти і наступність з базовою середньою освітою.

7. Варіативний складник базового навчального плану визначається закладами загальної середньої освіти самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб здобувачів і відображається в навчальних планах.

8. Варіативність змісту початкової освіти реалізується також завдяки запровадженню в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб здобувачів, вирівнювання їхніх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

9. Заклади загальної середньої освіти з навчанням мовами відповідних корінних народів та мовами національних меншин для реалізації мовно-літературної освітньої галузі додатково можуть використовувати години варіативного складника.

Таблиця 1

Базовий навчальний план для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік				
	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас	Разом
Інваріантний складник					
Мовно-літературна, у тому числі:	315	315	315	315	1260
I. Українська мова і література	245	245	245	245	
II. Іншомовна освіта	70	70	70	70	
Математична	140	140	140	140	560
Природнича	140	175	175	175	665
Соціальна і здоров'язбережувальна					
Громадянська та історична					

Технологічна					
Інформатична					
Мистецька	70	70	70	70	280
Фізкультурна*	105	105	105	105	420
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	35	70	70	70	245
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	805	875	875	875	3430
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження учня	20/700	22/770	23/805	23/805	88/3080

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Таблиця 2

Базовий навчальний план для закладів загальної середньої освіти з навчанням мовою відповідного корінного народу або мовою національної меншини

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік				
	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас	Разом
Інваріантний складник					
Мовно-літературна, у тому числі:	385	385	385	385	1540
I. Українська мова та література	175	175	210	210	
II. Мова і література відповідного корінного народу, національної меншини та іншомовної освіти *	210	210	175	175	
Математична	140	140	140	140	560
Природнича	105	175	175	175	630
Соціальна і здоров'язбережувальна					

Громадянська та історична					
Технологічна					
Інформатична					
Мистецька	70	70	70	70	280
Фізкультурна**	105	105	105	105	420
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	-	-	35	35	70
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	805	875	910	910	3500
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження учня	20/700	22/770	23/805	23/805	88/3080

*Освітні програми закладів освіти з навчання мовою відповідно корінного народу чимовинаціональної меншини в очікуваних результатах навчання української мови враховують мовну підготовку здобувачів в початковій освіті та спорідненість між рідною і державною мовами.

**Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

IV. Форми оцінювання та державної атестації здобувачів початкової освіти

Спостереження за навчальним поступом здобувачів та оцінювання цього поступу розпочинається з перших днів навчання дитини у школі і триває постійно. Невід'ємною частиною цього процесу є формування здатності здобувачів самостійно оцінювати власний поступ.

Орієнтирами для спостереження та оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача/здобувачки початкової освіти. При цьому особливості здобувача/здобувачки можуть впливати на темп навчання, внаслідок чого діти можуть досягати вказаних результатів раніше або пізніше від завершення зазначеного циклу чи рівня.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача/здобувачки початкової освіти використовуються для:

- організації постійного спостереження за навчальним поступом здобувача/здобувачки;
- обговорення навчального поступу здобувача/здобувачки під час учительських зібрань для координування спільної роботи;
- підсумкового, поточного, зокрема й формувального, оцінювання;
- підсумкового та поточного оцінювання.

Для системного відстеження результатів здобуття початкової освіти, коригування та прогнозування розвитку здобувачів можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень школярів на національному, регіональному, місцевому, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно ухвалювати необхідні педагогічні рішення.

Навчальні досягнення учнів у 1-2 класах підлягають формувальному оцінюванню, у 3-4 класах – формувальному, підсумковому та поточному оцінюванню.

Формувальне оцінювання передбачає відстеження особистісного розвитку здобувача/здобувачки та хід набуття нею навчального досвіду і зазначених компетентностей.

Формувальне оцінювання має на меті:

- супроводжувати навчальний поступ здобувачів;
- вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку здобувача/здобувачки;
- діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- аналізувати хід реалізації освітньої програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб здобувача/здобувачки;
- підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів;
- запобігати побоюванням помилитися;
- плекати впевненість у власних можливостях і здібностях;
- виховувати ціннісні якості особистості.

Підсумкове та поточне оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів із конкретними очікуваними результатами, визначеними освітніми програмами.

Державна підсумкова атестація здобувачів початкової освіти здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та/або якості освіти.